

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron,
za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Benedikt XV. in cerkvena glasba.

Že v novemberski številki lanskega „Cerkvenega Glasbenika“ smo prinesli iz „L' Osservatore Romano“ vzeto razveseljivo notico:

Sv. Oče Benedikt XV. je izjavil deputaciji italijanskega Cecil. društva in papežke cerkveno-glasbene šole pod vodstvom P. de Santija D. J., da hoče reformo cerkvene glasbe izvrševati in pospeševati v duhu svojega slavnega prednika Pija X.

Iz članka, ki ga je napisal P. de Santi v novemberski številki glasila italijanskega Cecil. društva, „Rassegna Gregoriana“, posnamemo še sledeče podrobnosti gori imenovane papeževe izjave glede cerkvene glasbe.

„Če tudi nisem imel prilike“, je rekel papež, „to umetnost (cerkveno glasbo) praktično študirati in spoznavati, so mi pa zelo dobro znana načela, na katera se opira prenovitev cerkvene glasbe in cerkvenega petja. Cerkvena glasba je molitev in nič drugega nego molitev, ker je tesno zvezana z besedami sv. liturgije. Duha povzdiguje k Bogu z molitvijo, ki si je ne moremo predstavljati v lahkotni, posvetni glasbeni obliki, kot jo negujejo gledišča in druga zabavišča. Nihče naj tedaj ne hodi v cerkev samo glasbo uživati, temveč moliti ob zvokih svetih in čistih melodij, kot nam jih nudi prava cerkvena glasba. Zato moramo vse, kar tozadevno ukazuje Pijev Motu proprij, ne le zvesto držati, ampak tudi z energijo in vstrajnostjo izvajati. Vse to, kar sem glede tega že kot škof naročil, je nadal papež, bom — to je moja trdna volja, — kot papež dalje izvajal, zlasti tu v Rimu, kjer mora vse, torej tudi cerkvena glasba biti drugim v zgled in bodrilo, kot je to že Benedikt XIV. svoj čas strogo odredil.“

Vsi prijatelji in pospeševalci prave cerkvene glasbe smejo biti po pravici veseli teh odločnih papeževih besed, katerih zares nismo pričakovali niti mi cecilijanci, še manj pa seveda tisti, ki bi radi videli, da bi v cerkveni glasbi še dalje oziroma zopet vladal nekdanji nered.

Govor o cerkveni glasbi.

(Govoril pri občnem zboru Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo 24. novembra 1914
društveni predsednik P. Hugolin Sattner.)

Sv. Ignacij pravi, da je Bog človeka ustvaril za to, da človek Boga časti, ljubi, mu služi in se zveliča. Naša dolžnost je tedaj, da častimo Boga, cerkveni pevci pa še na posebno iskren način. — Druga božja zapoved pa se glasi: Ne imenuj po nemarnem božjega imena! Ta zapoved veže tudi cerkveno glasbo. Kajti glasba, ki ni prikladna svetemu besedilu, ki je lahkomišljena, posvetna, ki je le polovičarsko naštudirana: taka glasba nemarno izgovarja božje ime; več moti, nego spodbuja in ne doseže svojega namena. In tretja cerkvena zapoved veli: Bodi ob nedeljah in praznikih s spodobno pobožnostjo pri sveti maši! Ta zapoved velja ne le vernikom, marveč posebno še organistu in cerkvenim pevcem, kateri imajo nalog, tako pevati, da bo Bogu na čast, vernikom v spodbudo.

Kaj je Bogu na čast, določa sv. cerkev sama, ki je izdala celo vrsto določil po papežih, cerkvenih zborih, kongregaciji svetih obredov itd. — Najnovejši in najpopolnejši odlok glede cerkvene glasbe pa je „*Motu proprio*“ sv. Očeta Pija X. z dne 22. novembra 1903, ki je sedaj obvezujoč kodeks, in ki obsega vse, kar nam je treba vedeti o cerkveni glasbi. Škofje imajo v svojih škofijah skrbeti za to, da se ta določila izvedejo. Tudi sami smejo za svoje škofije dati določbe, vendar morajo določbe soglašati s splošnimi papeževimi ukrepi. Prevzvišeni knez in škof ljubljanski je blagovolil izdati dne 1. februarja 1914 okrožnico, ki je popolnoma jasna ilustracija papeževega motuproprija, ozirajoča se na naše razmere. Ona je zmerna v svojih zahtevah in se lahko spolnuje v celi škofiji. Usojam se Prevzvišenemu na tem mestu izreči zanjo najtoplejo zahvalo.

Tudi stare navade so važen faktor, ki se ne sme prezreti, vendar je velika razlika med navado in razvado. Navada gre čez določbe, razvada pa zoper nje. Na pr. vesoljna cerkev ne pozna božjega groba in vstajenja na veliko saboto ali nedeljo. V naši škofiji pa je to starodavna, priljubljena navada, ki se je popolnoma vdomačila in je tudi vsestransko upravičena.

Kaj pa župnik ali rector ecclesiae, ima tudi on kako postavodajalno oblast v cerkveni glasbi? — Te nima; pač pa ima dolžnost zato skrbeti, da se cerkvene določbe spolnujejo. Župnik ima pravico določiti, kdaj naj bo slovesna ali liturgična služba božja, določiti te in one okolnosti, vendar vsekdar v soglasju z višjim pastirjem in v soglasju s cerkvenimi določili. Ker je tedaj župnik voditelj cerkvenega bogoslužja, je skrb za pravilno obhajanje službe božje, za dobro, pravilno petje naložena na njegovo vest. Organist prejema navodila od gospoda župnika.

Pri nas si po pravici laskamo, da so določila sv. cerkve popolnoma znana. Imamo 37 letnikov „Glasbenika“, v katerem so obdelane in pojasnjene vse točke cerkveno-glasbenih določil; imamo 36 letnikov orglarske

šole, v kateri prejemajo učenci natančen pouk ne le v glasbeni teoriji in praksi, ampak tudi v liturgičnih vprašanjih. Organist, ki ne pozna določil, je ravno tako malo zmožen za svojo službo, kakor učitelj brez znanja krščanskega nauka za kateheta, ali duhovnik nevedec morale za spovednika. Dolžnost cerkvenih predstojnikov je sedaj, da oskrbé kor s potrebnim materialom. V vsaki zakristiji mora biti mašna knjiga, ritual, molitvenik; na koru pa kyrial, vesperal, gradual in druge koralne knjige, da ne govorim o materialu za figuralno petje. Organist ni dolžan iz lastnega žepa si nabaviti muzikalij, to mora cerkev; pač pa je dolžan skrbeti in paziti na inventar ter vse v lepem redu imeti, kakor določa knezoškofijska okrožnica.

Določbe so tedaj dane; vsiljuje pa se mi vtis, kakor da jih organisti občutijo kot težko breme. Odkod je to prišlo?

Bistvena določila za božjo službo je apostolom podal gotovo sam Gospod Jezus. Liturgija pa se je lepo razvijala, zlasti v dobi, ko je cerkev prišla ven iz katakomb. Ta praktična liturgija je postala zakon, in ko je bil zakon začrtan v liturgične knjige, je bil vpeljan v vse one kraje, kamor so evangeljski oznanjevalci širili sv. vero in ustanavljali cerkve. Tukaj pa so bile razmere povsem druge nego v Rimu; bilo je manj duhovnikov, manj izvežbanih klerikov, in zgodilo se je, da je moral pevski zbor prevzeti vse dolžnosti. V Rimu je imel pevski zbor jako majhno nalogo; pel je pri sv. maši introit in komunijo, k večjem še ofertorij. Gradual, ki je dokaj težji, je pel en solist, k večjem dva, in le semtertje je soliste podpiral zbor. Responsorije je pelo ljudstvo; *ordinarium missae*, t. j. *Kyrie*, *Gloria*, *Sanctus*, *Benedictus* in *Agnus* so peli duhovniki in kleriki, ki so stali krog altarja. *Glorijo* so deloma recitali, *Credo* dolgo časa ni pripadal k mašni liturgiji.

Kako pa je dandanes? Dandanes mora kor peti vse, kar so preje peli duhovniki, kleriki, ljudstvo, solisti in zbor. Dandanes se poje na koru koral, polifonija, klasična in moderna glasba. Zadače pevskega zbora so silno narastle, in so iste v katedrali, kakor v zadnji gorski župniji; ista naloga za slovesno sv. mašo, ki se obhaja z obilno azistenco, kakor za preprosto „*missa cantata*“, ki jo poje en sam duhovnik. — Cerkvni kor niso bili več kos svoji težavni nalogi, in tako je prišlo, da so se jeli kršiti cerkveno-glasbeni predpisi, krajšalo se je besedilo, segalo po pesmicah v domačem jeziku, vtihotapila se v cerkev posvetna, gledališka glasba. Lajiki so jeli gospodovati v cerkvi, za majhen denar so naročali pete maše, in v takih razmerah seveda ni bilo več mogoče spolnovati liturgičnih določil, nastalo je veliko nasprotje med zakoni in dejansko izvršitvijo. Bремена so rastla, moč pa je bila nedostatna. Kako bi se temu opomoglo?

1. V prvi vrsti s tem, da se pomnožê moči. Skrbeti nam je, da izvežbamo dobre organiste, ki bodo imele ljubezen do cerkvene liturgije, in bodo vestni dovolj, da hočejo, kar so se v šoli učili, tudi spolnovati.

V to svrho ne zadostuje orglarska šola, tudi ne „Cerkveni Glasbenik“, marveč tukaj morajo na pomoč priti cerkveni predstojniki, duhovniki sploh, in sicer v tem smislu, da ljudstvo večkrat v letu poučijo o lepoti in pomenu cerkvene liturgije, da zahtevajo od organistov kar moč natančno spolnovanje liturgičnih določil, da podpirajo organiste in jih bodrijo za sveto stvar. Tako bi moralo biti. Zgodi se pa večkrat žal ravno narobe: v varstvo se vzame vsakdo, kdor dela cecilijanski ideji nasproti; možje, ki sami pravijo, da ničesar ne razumejo, se vtikajo v cerkveno-glasbene zadeve. Spoštujem vsako organizacijo, bodisi gospodarsko ali politično; a naša organizacija je tudi upoštevanja vredna, ker se giblje na strogo cerkveni podlagi, in jej je dal nove vspodbude zlasti pokojni papež Pij X., ki je smatral preustrojo cerkvene glasbe kot eno najvažnejših nalog.

2. Je potrebno, da se olajšajo bremena. To pa je stvar postavodajalca. On, ki je odpravil nekatere praznike, preustrojil brevir, nam more olajšati tudi dolžnosti, ki jih imamo pri slovesni službi božji. Dokler se to ne zgodi, si moramo sami pomagati. Introit, gradual, komunija se lahko pojejo koralno, magari poje organist sam, ali recituje, vsaj deloma; ofertorij se dobi figuralen. Oskrbimo si dvo-, tri- ali četveroglasno latinsko mašo, in naučimo se je prav temeljito. P. Hornov „Anzeigebblatt“ je prinesel v zadnjih številkah celo vrsto dvo- in triglasnih maš, in jim dodal kratko, značilno ceno. Ni treba vsakikrat nove maše; ko se ene naučimo, pojmo jo enekrati; vmes se učimo druge, in jo zopet ponovno izvajamo. Naštudirajmo še tretjo, vmes pojmo prvo in drugo, in to bo za navadne razmere po deželi dovolj za celo leto.

Sicer pa sv. cerkev ne nalaga tolikih bremen; ona ne zaukazuje, da bi se po župnih cerkvah pele vsako nedeljo latinske maše, seveda če se pa pojo, mora se peti liturgično-korektno. Liturgične nekorektnosti je tedaj kriv oni, ki nalaga bremena, katera niso v soglasju z močmi pevskega zbora. V neki škofiji se za tri krone lahko naroči slovesna sv. maša pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom, in takih maš je po nekaterih krajih, zlasti po božjih potih po več na en dan, liturgične določbe se pa ne spolnujejo prav nič. Naša knezo-škofijska okrožnica tedaj modro svetuje, da se v župnijah, kjer ni večšega zbora, bolj redko obhaja slovesna sv. maša, a takrat pravilno. Manj peti, a takrat prav in dobro peti, to bodi naše načelo.

(Dalje prih.)

Več luči!

Več luči! In ne samo na versko-modroslovsko polje (odkoder je poziv privzet), temveč tudi na naše glasbeno in še posebej na naše cerkveno-glasbeno polje naj posije več luči.

Cerkveni Glasbenik že 37 let neumorno orje ledino naše cerkvene glasbe. Toda še vedno nismo, to se pravi nekateri niso na jasnem, kaj pravzaprav cecilianstvo hoče, česa noče; kakšno načelno stališče zavzema proti sicer za cerkev namenjeni, a vendar večinoma

zelo necerkveni glasbi konvencionalnega stila, in s kakšno pravico stopa pred oltar božji tako prigrajana moderna cerkveno-glasbena produkcija.

Mnogo tega je že od vseh mogočih strani osvetljeno in dodobra pojasnjeno pa tudi dejansko izvedeno. Saj Cerkvni Glasbenik od svojega začetka sem neumorno opravlja ta večkrat tako nevhaležni posel, da razlaga pomen cecilianstva; da spričuje upravičenost njegovega bivanja; da zagovarja sredstva, ki se jih cecilianstvo poslužuje na poti do vzvišene-ga cilja, ki je: prava, lepa in zlasti liturgično neoporekljiva sveta glasba v cerkvi. Dalje je Cerkvni Glasbenik tudi naš Krištof Lambergar, ki gre odločno z vsemi nasprotniki v boj. To teoretična stran Glasbenika. — Druga, znabiti še pomembnejša stran Glasbenikovega delovanja za razširjenje cecilijanske misli je njegova praktična naloga: da namreč svoje v teoriji podane nauke in nasvete z železno doslednostjo tudi sam vdejs-tvuje s tem, da vsa leta v prilogi prinaša kompozicije, ki odgovarjajo smerem in ciljem cecilijanstva in na ta način obenem sproti zalaga naše kore z nujno potrebnim glasbenim materialom. — Če vpoštevamo tudi to, da so bile strani priloge vselej ljubeznjivo postrežljive, kadar se je kdo v njih želel šolati, in da so ravno listi priloge marsikomu stali ob strani, ko se je v prvih glasbenih poletih poskušal, dokler se ni razvil v več ali manj spretnega komponista, moramo spoznati, kaj je nam Cerkvni Glasbenik. Uvideti moramo, kaj je njegov program; priznati moramo, kako plemenite so njegove namere in kako častna njegova sredstva; pritrditi moramo, da ima nevenljive zasluge za probujo našega cerkveno-glasbenega življenja. Po vsem tem moremo pa tudi ugotoviti, da je pognalo v Glasbenikove brazde vsejano seme obilno klasje ter se smemo z veselim očesom nádejati obilne žetve.

Program Cerkvne-ga Glasbenika je torej očiten. In kakor se je ravnal po njem že 37 let, tako se bo še naprej. — A dasi imamo v Glasbeniku tako zvestega in požrtvovalnega Mentorja, vendar marsikomu še sedaj niso jasni njegovi cilji, niso razumljiva njegova pota, niso odkriti njegovi trudi in zasluge. — Ta nejasnost, to nerazumevanje, dá, ta slepota je nekoliko opravičljiva. Kakor je sicer razvidno iz vsega delovanja Glasbenikovaga, kaj nam je in čemu ga imamo, so vendar redki tisti, ki bi bili to vsa leta zasledovali. Zakaj ko izpodraste mlajša generacija, ki se kaj za glasbo zanima, ji niso več izlahka dostopni vsi stari letniki; tudi bodo redki tisti, ki bi šli brskat po zaprašenih predalih, kaj nam je že Glasbenik povedal in prinesel. Odtod izvira torej mnogo nespora-zumevanja in marsikaj nevednosti o tem, česar interesentje dejansko ne vedo, pa bi vedeti morali. Sicer ni, da bi se Glasbenik vsako leto sam ponavljal na ljubo tistim, ki ga prav ne poznajo, a si vendar laste sodbo (kajpada uničevalno) o njem in njegovem programu in delu; bila bi to prehuda zahteva. Vkljub temu je treba računati z dejstvom, da še nikakor nismo vsekoz prodrli. Dokler ne bo v zadnji gorski farici dobila naša ideja prijaznega vsprejema; dokler

ne bo vsak duhovnik brez izjeme spoštoval cerkvenih predpisov, temveč bo trpel liturgično nepravilno službo božjo, ki bi mogla biti tudi na koru brez pogrška; dokler bodo nesposobneži uničevalno kritizirali vse, kar nam lepega ustvarijo glasbeno visoko izobraženi, versko globoko čuteči in sveti rimski Cerkev vedno najpokornejši možje: toliko časa bo treba pisati apologije cecilianskih teženj; toliko časa bo treba opozarjati duhovnike na njih dolžnosti, ki jih imajo kot rectores ecclesiae tudi glede kora; toliko časa bo treba ugovorjati tistim, ki si vkljub svojemu nezvanju predrznejšo odpraviti Sattnerja z „dolgočasnim Hugolinom“. Mislim, da na vsak lustrum, vsakih pet let ne bi škodovalo, ko bi se to in ono ponovilo. Spominjati se moramo, da jih tava v „stari zmoti“ več, nego bi kdo pričakoval spričo 37 letnega Glasbenikovega delovanja. S tem se tudi sami iznova navdušujemo za sveto stvar in vsestransko poglobljamo pojmovanje naših idej. Tako bo dohajalo s ponovnimi apologijami i nam i drugim vedno več luči.

Da je ponavljanje potrebno, se razvidi iz zgodovine. Sv. Cerkev je vedno in vedno izdajala odloke glede glasbe pri božji službi. Ne kakor da bi bili odloki vselej povsem novi, temveč dostikrat so le to iznova pojašnjevali, kar je bilo že prej kedaj določeno, pa znabiti manj jasno, znabiti z drugega vidika, vpoštevajoč druge razmere, druge dobe itd. Bistvo obstaja, toda okoliščine se izpreminjajo. Tako je vedno in povsod. Nekateri ljudje mislijo: če je bilo takrat in takrat dobro, zakaj bi se moralo sedaj zavreči! A temu ni tako. Saj nihče ne zameta starega, toda kar ne spada več v okvir danih razmer, kar ne zadostuje več zahtevam časa, to se spravi v arhiv. Za zgodovinarja bo to važen material pri proučevanju glasbenega razvoja. V praktične svrhe se pa seveda ne bo več uporabljalo, zlasti ne tedaj, če v arhiv položeno gradivo z absolutno glasbenega stališča niti za svojčas ni zadoščevalo. Najboljše, najimunitnejše kompozicije svetovnih mojstrov polagoma prehajajo z dirigentovega pulsta na koru v omaro. Sic transit gloria mundi! Kako da ne bi manj vredno blago šlo iste poti! Delež človekov in vseh stvari je minljivost. Zob časa se loti vsega in razje polagoma vse, kar je delo človekovih rok. Nekaj razlike je le v tem, da se ta proces vrši na tem, kar je slabotno in za življenje nesposobno, hitro, hitro; dočim se more kaj boljšega, kaj globljega, kaj bolj občutenega še nekoliko upirati demonu časa. To pa naj ne rodi v nas pesimizma, češ zakaj se še truditi, ako je temu tako. Kajti talenti, ki jih da Bog, se ne smejo zakopati, temveč modro se morajo izrabiti, ker bo treba nekoč vsakomur dati račun od hiševanja. V tem je razlog vsega kulturnega gibanja (če je res pravo kulturno gibanje) in vsega napredka.

Kdor tega ne uvidi ali noče uvideti, ne bo nikoli mogel pojmovati razvoja kulturnega dela in posameznih kulturnih pojavov, ne bo tudi ni-

koli prišel do tega, da bi prav cenil moderno glasbo, naj bo že svetna ali cerkvena. Po naziranju takih ljudi bi se sploh vsak napredek ustavil. Hvala Bogu, nanje se strokovnjak ne ozira in napredek gre svojo pot s čvrstimi koraki naprej tako v svetni kakor cerkveni muziki. (Primeri zlasti zadnje letnike Glasbenikove priloge, da se prepričaš, na kako visoko stopnjo se je povzpela cerkvena glasba, za svetno glasbo pa dajô odlično spričevalo Novi Akordi).

Apologija je vkljub temu še potrebna. Pojmi se morajo razjasniti, novi sotrudniki, somišljeniki pridobiti, ozračje očistiti, da bo vse v redu tudi pri nas samih. Vse to kliče po več luči!

Par konkretnih slučajev me je nagnilo, da sem napisal te strani. En slučaj kliče po svetlobi nad nekatere izmed naših vrst, drugi dokazuje potrebo, da naj tudi nasprotniki dobe pojasnila.

Prvi slučaj je nekoliko presenetljiv. V eni ljubljanskih cerkva (Trnovo) se je zgodilo, da je bila božična polnočna maša vse drugo, samo ne liturgično pravilna (kar namreč kor zadeva). Naj se s plaščem krščanskega usmiljenja prikrije, kateri predpisi sv. Stolice so se kršili in v koliki meri. Če se to godi na svežem lesu . . . Ako se liturgični predpisi ne izpolnjujejo, je to znamenje, da ali ni dovolj resnobe in spoštljivega poslušanja cerkvenih predpisov, ali da dotični odloki niso dovolj znani. Eno ali drugo, na vsak način: več luči!

Kaj je kot drugo treba pojasniti na polju našega cecilijanskega gibanja, nam spričuje kritika nekega vročekrvnega gospoda. Objavil jo je Cerkvni Glasbenik 1914, 8./9., št. 94 sl. Tisto ni sicer kritika v pravem pomenu, ker je le izraz docela napačnega pojmovanja cecilijanskega vprašanja in posebej moderne glasbene produkcije. Kot taka torej za gospoda Stankota in „dolgočasnega“ Hugolina, za Hochreiterja, dr. Kimovca in za vse druge moderne tako neusmiljeno indiferentna, da bi se dala preiti z lahnim posmeškom, ko ne bi bila žalosten dokument, kako neobjektivno in laiško se presoja umetna glasba. Zato bi se kot drugo imelo pojasniti, katera so sredstva modernega izražanja, kako so po estetiki utemeljena in po čem na poslušavca umetniško učinkujoča. Zlasti poglavje o disonanci, ker nekatere po nji tako ušesa bole in smatrajo že najncdolžnejšo kromatiko za anarhijo na glasbenem polju.

Ker se seme krivih nazorov širi tudi glede nabožnega ljudskega petja, bo treba še posvetiti z močnejšo lučjo. Dr. Kimovec je že marsikaj pojasnil. (Glej „Bogoljub“ 1913 in 1914.) Vendar stvar še zdaj ni vsem popolnoma jasna in bo treba o njej razpravljati še dalj časa, in to predvsem v „Cerkvenem Glasbeniku“.

Tudi na vprašanje, ki ga je stavil „radovedni“ Luka, recte gosp. Luka Kramolz v 6. št. „Cerkvenega Glasbenika“ l. 1913 gosp. skladatajelju Ignaciju Hladniku in gospodu uredniku Bogoljuba, kaj si mislita pod besedo „privatne pobožnosti“, in katero gotovo ne malenkostno

vprašanje si je dovolilo ponoviti uredništvo „Cerkvenega Glasbenika“ v 7. in 8. štv. istega leta, še žal do danes ni došel nikak odgovor. Vsaj „Cerkveni Glasbenik“ ga, kolikor meni znano, do danes še ni prinesel.¹⁾ Tudi v tej reči hočemo jasnosti.

To bi bile nekako moje misli, s katerimi sem hotel cerkvenoglasbene kroge opozoriti, na kaj je treba obrniti pogled, da spoznamo, kje je potreba več jasnosti, kaj kliče po več luči! Brez dvoma bo Glasbenik rad prinesel razprave v tej smeri pisane. Upam, da se bo kmalu dobil kdo, ki bo pripravljen v vse nejasnosti in temine prinesiti več luči. —ad.—

Škofijsko nadzorovanje cerkvene glasbe v ljubljanski škofiji.

Do konca l. 1914 so bila preč. kn. škof. ordinariatu vposlana poročila nadzornikov o nadzorovanju korov za sledeče dekanije:

1.) Cirknica, kjer se je izvršilo nadzorovanje korov v župnijah: Cirknica, Babno polje, Begunje, Bloke, Grahovo, Planina, Stari trg pri Ložu, Sv. Trojica, Št. Vid nad Cirknico in Unec. 2.) Idrija, kjer so bili nadzorovani kori župnij: Črni vrh, Idrija, Godovič, Hotedršica, Ledine, Spodnja Idrija, Vojsko in Žiri. 3.) Loka: tu so vprašalne pole izpolnili gg. župniki v Leskovici, Novi Oselici in Stari Oselici in jih poslali tamošnjemu dekanjskemu nadzorniku, ta pa s pripombami škofijstvu; 4.) Postojna, kjer so se nadzorovali kori v Slavini in Šempetru; 5.) Ribnica: nadzorovani so bili kori na Robu, pri Sv. Gregoriju, v Škocijanu in Turjaku; 6.) Trnovo: nadzorovani so bili kori v Košani, na Premu, v Šmihelu in Zagorju; 7.) Vrhnika: nadzorovani so bili kori v Borovnici in Polhovem gradu.

Poročila nadzornikov so seveda različna, ugodna in manj ugodna. Podrobnosti bomo poročali pozneje, ko bomo imeli pred seboj sliko cele škofije. Opaža pa se že sedaj, kako velevažno in koristno sredstvo je nadzorovanje, kako že dober nasvet in primeren pouk nadzornika dosti zaleže in da smemo od tega načina cerkvenoglasbene presnove pričakovati najboljših uspehov.

Tistim pa, bodisi že nadzorovanim ali pa tudi še nenadzorovanim korom v naši škofiji, oz. njih pevovodjem, deloma tudi cerkvenim predstojnikom, ki se za izpolnjevanje cerkvenoglasbenih določil bolj malo brigajo, kličemo: Vzdramate se! Preberite knezoškofovo okrožnico o cerkveni glasbi in ravnajte se po njej! V ljubljanski škofiji mora v tem oziru postati red. Knezoškofijski ordinariat in njemu podrejena cerkvenoglasbena komisija bosta za to skrbela.

¹⁾ Odgovor na omenjeno vprašanje res še ni došel.

K vprašanju ljudskega petja v cerkvi.

„Vzajemnost“, stanovsko glasilo slovenske duhovščine, je prinesla v 12. številu lanskega letnika izvrsten članek „Ljudsko petje v cerkvi“, ki ga je napisal dr. Frančišek Kimovec kot zaključek svojih „Bogoljubovih“ tozadevnih člankov. Rezultati zadnjega dr. Kimovčevega članka so nekako sledeči: Ljudsko petje se mora po naših cerkvah na vsak način razširiti, če hočemo da bo naša cerkvena glasba v vsakem oziru na višku. Izbrati treba primernih pesmi, nekaj za eno-, nekaj za večglasno petje. Prvi predpogoj za razširjanje ljudskega petja v cerkvi je dobra pesmarica, ki jo treba polagoma, a skrbno pripravljati. Najtežje vprašanje pri celi stvari je to, kdo bo ljudstvo za tako skupno petje vzgojil? Po mnenju g. dr. Kimovca bo za to velevažno delo še najbolj sposoben duhovnik. Dokler se duhovščina splošno ne zavzame za ljudsko petje, ga ne bomo imeli. To delo čaka zlasti mlajše duhovnike. Tem se bo treba za to reč pobrigati; to bo pa mogoče le, če se bodo v svojih dijaških in bogoslovskih letih v petju toliko izobrazili, da bodo mogli pouk sami voditi; ali če že voditi ne, vsaj toliko vpogleda v bistvo in namene ljudskega petja, toliko umevanja za lepoto in veličastvo ljudskega petja si bodo morali pridobiti, da bodo imeli voljo, mlajši rod za tako skupno petje navduševati in pouk nadzirati.

Ko bo pa to doseženo, tako končuje g. dr. Kimovec svoj članek, potem se bo po celi slovenski zemlji kakor iz enega srca, enega grla razlegala po hišah božjih navdušena sveta pesem, zopet bo kakor prve krščanske čase, ko je cela zbrana krščanska občina Boga hvalila „s psalmi, hvalnicami in duhovnimi pesmimi“, ko bo vse slovensko ljudstvo kakor iz enih ust pelo Bogu „veselo v svojih srcih“. (Kološ. 3. 16.)

Gosp. dr. Kimovec je obljubil, da bo pisal letos o ljudskem petju v cerkvi tudi v naš list.

Organistovske zadeve.

a) Podpornemu društvu organistov in pevovodij v Ljubljani so za 1. 1914 prispevali sledeči p. t. podporni (oz. ustanovni) člani:

Č. g. Ivan Trpin, župnik, Mošnje, ust. član II. rok 20 K. Čč. gg. duhovniki kamniške dekanije po g. župniku Fr. Berniku 34 K. Č. g. Matija Kolar, stolni dekan, Ljubljana, 5 K. Č. g. dr. Josip Lesar, sem. ravnatelj, Ljubljana, 2 K. Č. g. Janko Petrič, župnik pri sv. Petru, Ljubljana, 2 K. Č. g. Ant. Jemec, župnik, Št. Jakob ob Savi, 2 K. Č. g. Val. Bernik, župnik, Komenda, 2 K. Č. g. Janez Langerholz, kaplan, Dob, 2 K. Č. g. Mihael Arko, dekan, Idrija, 2 K. Č. g. Simon Pristov, Št. Vid pri Zatični, 2 K. Č. g. Gotard Rott, župnik in duh. svetnik, Zagorje ob Savi, 5 K. Č. g. dr. Gregor Pečjak, profesor, Ljubljana, 5 K. Č. g. dr. Ivan Knific, profesor, Št. Vid nad Ljubljano, 2 K. Č. g. Jos. Zelnik, župnik, Čemšenik, 2 K. Č. g. Jos. Mihelčič, župnik, Zaplana, 2 K. Č. g. Kar. Klinar, kurat v p., Ribnica, 2 K. Č. g. dr. Andrej Snoj, realčni katehet, Idrija, 2 K. Č. g. Jos. Novak, župnik, Dragatuš, 2 K. Č. g. Martin Nemanič, župnik, Brusnice, 2 K. Č. g. Iv. Plevaneč, župnik v p., Vel. Gaber, 2 K. Gosp. Milan Kalan, sodni avskultant, Novo Mesto, 6 K. Č. g. Janez Flis, gen. vikar, Ljubljana, 5 K. Č. g.

Jan. Lesar, župnik, Šmartno pod Šmarno goro, 2 K. Č. g. Matej Rihar, dekan, Šmartno pri Litiji, 2 K. Č. g. Ant. Jamnik, župnik, Selo pri Kamniku, 2 K. Č. g. dr. Janko Koren, stolni kanonik, Ljubljana, 3 K. Č. g. Ant. Zupančič, prof. bogoslovja v p., Ljubljana, 5 K. Č. g. Ant. Golf, župnik, Boh. Srednja vas, 2 K. Č. g. Mih. Korošec, župnik v p., Ljubljana, 5 K. Č. g. dr. Fr. Jerè, profesor, Št. Vid nad Ljubljano, 3 K. Č. g. Josip Plantarič, dekan, Trebnje, 2 K. Č. g. Iv. Erjavec, župnik, Gor. Logatec, 2 K. Č. g. Jos. Cegnar, župnik, Stranje pri Kamniku, 2 K. Č. g. Francè Zorko, župnik, Slap pri Vipavi, 2 K. Č. g. Janko Borštinar, župnik, Sv. Lenart nad Škofjo Loko, 2 K. Č. g. Matevž Jereb, župnik v p., Spodnji Bernik pri Cerkljah pri Kranju, 2 K. Č. g. Martin Poljak, župnik, Sostro, 2 K. Č. g. Jan. Dobnikar, župnik, Janče, 2 K. Č. g. Leopold Rihar, župnik, Nevlje, 2 K. Č. g. Jan. Sajovic, stolni prošt, Ljubljana, 2 K. Č. g. dr. Jan. Gnidovec, rektor, Št. Vid nad Ljubljano, 2 K. Č. g. Ant. Kocijančič, župnik, Mirna, 2 K. Č. g. Fran Sever, župnik, Št. Vid pri Vipavi, 2 K. Č. g. dr. Jos Dolenc, profesor bogoslovja, Ljubljana, 5 K. Č. g. Ivan Abram, župnik, Črni vrh nad Idrjjo, 2 K. Č. g. Gabr. Petrič, kaplan, Bled, 2 K. Č. g. Nik. Križaj, župnik v p., Kamnik, 2 K. Č. g. Henrik Dejak, župnik v p. in duh. svetnik, Ljubljana, 3 K. Č. g. Fran Ferjančič, semeniški nam. vodja, Ljubljana, 2 K. Č. g. dr. Fr. Pernè, prof., Ljubljana, 2 K. Č. g. J. Preša, župnik v p., Trzin, 4 K (za l. 1915). Č. g. J. Kete, kapelan, Zagorje ob Savi, 1 K. Č. g. J. Markič, kapelan, Preddvor, 2 K. Č. g. F. Lavrinec, župnik v pok., Begunje pri Lescah, 2 K. Č. g. Jos. Erker, kanonik, Ljubljana, 3 K. Č. g. dr. Franc Ušeničnik, prof. bogoslovja, Ljubljana, 2 K. Č. g. dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja, 3 K. Č. g. dr. I. M. Kržišnik, dekan, Trnovo, 2 K. Č. g. Janez Teran, župnik v p., Šinkov turn, 2 K. Č. g. Ivan Vrhovnik, trnovski župnik v Ljubljani, 2 K. Č. g. Anton Koritnik, profesor, Št. Vid nad Ljubljano, 2 K. Č. g. Franc Povše, kanonik v Novem mestu 2 K (za l. 1915). — Vsem p. t. gospodom Bog obilo povrni!

b) Naši organisti v vojni službi.

Iz ljubljanske škofije se nahaja v vojni službi nad trideset organistov. Organist Anton Bohine s Trate se nahaja v ruskem vojnem ujetništvu. Organist Roman Kramaršič iz Škofje Loke je bil na severnem bojišču ranjen; zdaj se zdravi v Toplicah na Dolenjskem. Tudi iz ostalih slovenskih škofij je v vojski precejšnje število organistov. Pevecv pa seveda še več. Mnogi kori so močno osiroteli. Tu ni organista, tam manjka pevecv. Vendar vobče se po cerkvenih korih poje še zmirom naprej kljub slabim razmeram. Mnogi gg. župniki so v zadregi, ker nimajo organista. Dovoljujem si na tem mestu izreči misel in prošnjo, naj gg. župniki v teh nengodnih časih potrpe, kolikor pač morejo in naj organistovske službe — če je sploh mogoče — ne oddajo koj drugemu. Naj poizkusijo ta čas si pomagati na ta ali oni način, da bo organist službo lahko zopet takoj nastopil, ko se vrne iz vojske. Ponekod bi morda za vojni čas hoteli gg. učitelji ali učiteljice prevzeti orglanje, tisti in tiste seveda, ki so orglanja več ali manj zmožni. To se je v nekaterih krajih že zgodilo, pri nas na Krausjskem kakor tudi drugod. Tudi bi bilo prav umestno, če bi glasbe zmožni gg. duhovniki hoteli v tem času nekoliko več časa in truda porabiti za cerkveno petje in glasbo.

c) Vojska in cerkvena glasba.

Cerkveno petje in glasba imata zdaj v vojnem času gotovo še posebno važno nalogo, da dvigata žalostna in potrta srca k Bogu, Gospodu vojnih trum, in jim dajeta potrebne tolažbe. Z gorečimi molitvami vernikov

za zmago — če je božja volja — in za dosego skorajšnjega miru naj se družijo v isti gorečnosti in vstrajnosti tudi pobožno cerkveno petje.

In še nekaj. Zdaj ob vojski je primeren čas navduševati cerkvene pevce in pevke za njih lepo in zares vzvišeno opravilo, omenjati semtertje, kako majhne in neprimerno lažje so žrtve cerkvenih pevcev in pevk, ki jim je treba hoditi večkrat k pevskim vajam, večkrat v cerkev itd., kot pa so žrtve naših bojevnikov, med njimi tudi naših pevskih tovarišev na bojnem polju, ki trpe mraz, mnogotero pomanjkanje in morajo prenašati vse vojne grozote. Ves naš trud doma je v primeri z onim v vojski — ničla. In vendar kako se mnogi peveci in pevke boje vsakega nekoliko večjega truda, kako so mnogi neredni in jim je disciplina deveta briga, drugi zopet premalo vstrajni itd. itd. Vojska — pravijo — uči ljudi moliti. Naj nas še peti nauči! Peti z vnemo, samo za čast božjo, žrtvovati se za dostojno obhajanje svete liturgije. Naj nas vojska zopet nauči, ne le društvom in potom društev dajati ljudstvu, kar je njegovega, ampak dajati **predvsem in v prvi vrsti Bogu**, v dopoldanski in popoldanski službi božji, kar je božjega. In to po mestih in na deželi. Fiat! **St. Premrl.**

Nove orgle v Žireh nad Idrijo.

Obširna župnija Žiri nad Idrijo je dobila pred kratkim nove impozantne orgle, 37. delo orglarskega mojstra Ivana Milavca iz Ljubljane. Orgle imajo dva manuala in 38 registrov in pripadajo potemtakem večjim orglam v ljubljanski škofiji.

Delo se je izorno posrečilo, k čemur je poleg mojstrovega solidnega in izkušnega znanja pripomogla tudi zelo dobra akustika žirovske župne cerkve in obsežen, naravnost idealen prostor na koru. Intonacija posameznih registrov je fina, mehka in povsem izrazita; polne orgle pa tako grme in to brez vsakega kričanja, da je veselje. Funkcija brezhibna. Meh goni električni ventilator. Omari sta tudi impozantni, prikladni cerkvi in oltarju, narejeni po načrtih gosp. Vurnika. Duhovito je zamišljen zlasti srednji del, ki veže obe omari in zakriva prvotno okno. Ta del ima v steklo vdelano Marijino podobo, ki se pa steklarju žal ni tako posrečila kot umetniku.

Orgle so bile slovesno blagoslovijene četrto adventno nedeljo l. l. Blagoslov je izvršil monsignor dekan Arko iz Idrije, ki je imel ob tej priliki tudi primeren cerkven govornik in slovesno sv. mašo. Za orglanje pa je bil povabljen pisec teh vrst. Vrli tamošnji organist Jobst je namreč pri vojaki. Pri slovesni sv. maši je precej izvežbani domači mešani zbor pel Sattnerjevo Missa seraphica. Kolavdacija orgel se bo vršila nekoliko pozneje. — Žirovci so po pravici veseli in ponosni na svoje nove orgle, ki jih jim od srca privoščimo.

Stanko Premrl.

Zbirka „Slava presv. Evharistiji“.

Prinašamo še eno, dasi malo laskavo oceno gori omenjene zbirke iz peresa štajerskega organista. Ocena je došla Katoliški bukvarni v Ljubljani in se glasi sledeče:

„Oprostite, da pošljem nazaj na ogled zahtevane pesmi. Ker sem jih popolnoma pregledal in preiskal, vendar za naše ljudstvo nisem našel hrane. Da bi si pa nevoljo ljudstva s temi pesmimi spravil na-se, se mi pač ne ljubi. Pesmi so hvale vredne, umetno zložene, vendar se v njih opazi, da so le po umu in sedanji modi zdelane, ne po duhu pobožnega srca.

Ako skladbe ne bodo nič imele na sebi, kar ljudstvo k Bogu povzdiguje, se jih moramo pač ogibati; Hladnik in Hribar ne moreta v teh pesmih nikdar zakopana biti.

Mislím, da mi zbirke in njenih skladateljev pred tem kritikom ni treba zagovarjati. Vendar par besed, resnici na ljubo povedanih, ne bo škodilo. Pred vsem se iz omenjene kritike vidi, da kritik pesmi gotovo ni popolnoma pregledal in preštudiral, ker bi sicer vsaj v nekaterih bolj preprostih, ki jih je v zbirki precejšnje število, mogel in moral najti nekaj hrane tudi za ljudstvo. Da je prezrl lepote, ki tiče v umetnejših, zlasti Hochreiterjevih in dr. Kimovčevih skladbah, mu seveda ne zamerim. Strah g. kritika, da bi si z izvajanjem teh evharističnih pesmi utegnil nakopati nevoljo ljudstva, je samoposebi umevno prazen. Proti njegovi trditvi pa, da so te pesmi izdelane le po umu in sedanjí modi in da ni v njih nikakega pobožnega duha in srca, z eno besedo, da ni v njih ničesar, kar bi vernike dvigalo k Bogu, proti tej trditvi pa v svojem in v imenu vseh gg. skladateljev, zastopanih v zbirki, odločno protestiram. Ali ni porodila te zbirke ravno gorečnost do presv. Evharistije? Ali niso teh pesmi zložili verni, za čast božjo in zlasti za slavo presv. Zakramenta vneti možje, med njimi celo deset duhovnikov? Ali nosimo skladatelji v zadnjih časih v svojih prsih mesto čutečih src morda samo kamenje? In ali nima končno zlasti moderna glasba, — če že hočete zbirko v celoti smatrati za nekoliko bolj moderno — nikakih sredstev več za izražanje notranjih čuvstev?

O tem, kje se nahajajo posebna občutena mesta v pesmih zbirke „Slava presv. Evharistiji“, in v čem se sploh kaže njih občutenost, nameravam o priliki za naš list nekoliko več napisati. Danes bi pa rad opozoril naše cerkvene pevovodje na nekaj drugega, kar je velike važnosti pri poučevanju pesmi. Ta ali oni pevovodja je namreč včasih toliko nepreviden, da prične učiti iz kake zbirke pesmi kar po vrsti, ne glede na to, je li dotična skladba primerna za njegov zbor ali ne. S kako prav težko skladbo pričeti gotovo ne kaže. Take se pevci po navadi ustrašijo, pa pravijo: „Oh, nikar se te ne učimo, saj se je ne bomo mogli navaditi“. Drugim pa pesem zopet ni všeč, ker ne zapazijo takoj njene lepote, pa jo brž obsodijo: „Ta pa že ni lepa“, itd. Na tak način pride lahko cela dobra zbirka pesmi v slab kredit, pevci pa izgubivajo veselje do resnbnega učenja. Zato nasvetujem: Učite se iz zbirk najprej lažjih pesmi, iz zbirke „Slava presv. Evharistiji“ morda sledečih: št. 4, 5, 9, 11, 15, 17, 18, 28, 33, 38, 40 (unisono), 48, 50, 53, 54, 56, 62, 65, 70, 74, ali pa se lotite najprej kake druge, ki jo smatrate za lahko in lepo.

Kar se pa tiče zadnjega stavka prej omenjene kritike štajerskega organista, češ da Hladnik in Hribar v teh pesmih (v zbirki „Slava presv. Evharistiji“) ne moreta nikdar zakopana biti, izjavljam samo to, da nismo nameravali z izdajo one zbirke niti jaz kot prireditelj, niti ostali gg. skladatelji kopati nikakih grobov, pač pa se nam je — vsaj večini — zahotelo le po svežem zraku in življenju. **Stanko Premrl.**

Pregled cerkvenoglasbenih listov.

Sv. Cecilija. Glasilo Cec. društva v Zagrebu, 1915. IX. letnik. 1. štev. Na zunaj olepšana in na znotraj poživljena prinaša hrvatska „Sv. Cecilija“ obilo poučnega te zanimivega berila: Cijenjenim čitateljima (Uredništvo), Crkvene pjesmer o. Nikole Krajačevića (Janko Barlè); Svećenik i crkveni kor (Zvonimir Štefančić); † O. Hartmann von An der Lahn-Hochrun (Janko Barlè); Dopisi; Glasbena literatura, med koje so ocenjene sledeče skladbe slovenskih skladateljev: V. Vodopivec: Missa in honorem Nativitatis B. M. V. ad 4 voces inaequales com. organo, Ivan Ocvirk: Pred- in poigre za orgle ali harmonij, Stanko Premrl: Slava presv. Evharistiji, Novi Akordi. Sv. Ce-

cilija prinaša tudi razne imenitnejše novice iz domovine in tujine. Pod novim zaglavjem „Iz hrvatske prošlosti“ prinaša 1. štev.: Vigilija Bogojavljenja po starom zagrebačkom obredu; Crkvene pjesme; dr. Ivan Ev. Šarić objavlja izvorne Svetotajstvene pjesme (besedila). Glasbena priloga donša štiri cerkvene ljudske pesmi: dve postni, harm. Vinko Žganec, in dve velikonočni (prvo harm. Franjo Dugan, drugo V. Žganec). — „Sv. Cecilija“ izhaja na dva meseca ter velja na leto 5 K, za dijake 3 K. Upravništvo je v Zagrebu (Županijska ulica br. 4).

Cyrril. 1914. Letnik XL. Štev. 7. in 8. — Sv. Oče Benedikt XV. in cerkvena glasba; Češka duhovna pesem; Intonacije in napevi duhovnikov pri peti sv. maši po vatikanski izdaji; Duhovna pesem in moderni čas; Dr. Lorenzo Perosi s svojim deškim zborom; Directorium chori; Delovanje Cirilskega društva; Razne osebne in druge novice; Cerkvenglasbena literatura. — Štev. 9. in 10. Ob sklepu 40. letnika; Intonacije in napevi duhovnikov pri sv. maši po vatikanski izdaji; Duhovna pesem in moderni čas; Delavnost † papeža Pija X. na polju cerkvene glasbe; Listek; Directorium chori; etc. — Tej številki je priložena Missa in hon. St. Angeli Custodis ad chorum duarum vocum inaequalium com. organo auctore Jar. Venc. Vacek, op. 25. — Cyrill, časopis za katoliško glasbo na Češkem, Moravskem in Šlezijiškem, izhaja po desetkrat na leto in stane 5 K. Upravništvo: Obecná Jednota cyrillska v Pragi, 1370-II.

Musica divina. 1914. 7. in 8. štev. „Sonderheft Salzburg“ prinaša posebno bogato in izbrano vsebino, tičočo se zlasti mesta Solnograda in njegove glasbene zgodovine, med drugim več zanimivih člankov o Mozartu kot glasbeniku sploh in se posebej o cerkvenem glasbeniku. — 10. štev. prinaša: V znamenju vojske (Prof. Franc Moišl); Papež Pij X; K zgodovini dunajske cerkvene glasbe (Dr. Rihard pl. Kralik); Anton Brucknerjeva cerkvena glasba (Maks Auer); Razne znanstvene in druge vesti. Inserati. — 11. štev.: Benedikt XV. in cerkvena glasba; Anton Brucknerjeva cerkvena glasba; Gojitev petja (Maks Battke); Duhovščina in vojska, etc. — 12. štev.: Pogled nazaj (Fr. Moišl); Samostan Klosterneuburg, zavetišče cerkvene glasbe (Rud. baron Procházka); Pomen samostana Klosterneuburg v kulturnem življenju Avstrije (Dr. Wolfgang Pauker); Mrtvaška slovesnost v sikstinski kapeli (prof. dr. E. Steinmann); Organizacijske zadeve; Maks Auerjev doživljaj na morju ob izbruhu vojske; znanstvene in druge novice; inserati. — Musica divina izhaja dvanajstkrat na leto in velja za naročnike v Avstriji 6 K. Upravništvo: Dunaj I, Karlsplatz 6 (Universal-Edition).

Anzeigblatt für Kirchenmusik, Orgelbau und Glockenkunde. 1915. 1. štev. Cerkvni koledar za januar; K vprašanju ljudskega petja v cerkvi; P. Otmar Berger †, — P. Viktorin Berger † (P. Mih. Horn); Bojna pesem (P. Zefirin Tobner O. Cist.); Razočaranje za te — upanje za druge; Razne novice. — Ta praktični cerkvenglasbeni list izhaja vsak mesec enkrat in stane K 1:50 na leto. Urejuje in upravlja ga P. Mihael Horn O. S. B. v Gradcu, Schönauergürtel 41.

Priporočamo tudi: **Caecilienvereinsorgan**, izdaja dr. H. Müller v Paderbornu. Zalaga Splošno nemško cecilijino društvo. 12 številik na leto stane 3 M. Letos (1915) nastopi ta l. 1866 od slavnega dr. Fr. Witta ustanovljeni list svo 50 letnik. Ad multos agnos! — Izvrsten list je tudi **Musica sacra**, izdaja dr. Karol Weinmann v Regensburgu, zalaga Fr Pustet ravnotam. 12 številik na leto 3 M. — **Literarischer Anzeiger für Freunde katolischer Kirchenmusik.** 1914. 3. štev. Izdaja P. Griesbacher v Regensburgu. Zalaga Coppenrath ravnotam. Izhaja 3–4krat na leto. Cena 20 pf. — „**Novi Akordi**“, 1914. 5 štev. prinaša tri skladbe: Vasilij Mirkov Capriccio za klavir, Emil Hochreiterjevo „Libera“ za en glas (ali zbor) in orgle ter Mihael Rožančev „I. Intermezzo“ za en glas in klavir. — Novi Akordi izhajajo šestkrat na leto in veljajo celoletno 10 K. Urejuje dr. Gojmir Krek na Dunaju, zalaga L. Schwentner v Ljubljani.

Oglasnik.

- V. Goller: **Maria vom Siege**. Dve nemški Marijini pesmi za česčenje Matere božje v vojnih časih. Za mešani zbor in orgle oz. še dve trobenti in dve pozavni. Part. 80 pfenig., pevski glasovi à 15 pfenig., instr. glasovi à 50 pfenig. Založil Copperrath v Regensburgu. Obe pesmi sta zelo lepi. Prva je bolj preprosta, a vendar ognjevitá, druga nekoliko težja, bolj moderno zamišljena, tudi močno učinkujoča.
- Joh. Diebold: **Kriegsgebet** (Molitev ob vojski). Za enoglasno petje z orglami, ali pa za 4glasni mešani zbor. Izšla pri Herderju v Freiburgu (Breisgau). Partitura 10 pfg., glasovi 4 pfg. — Pesem je dobro pogodena, občutena in bo od množice vernikov petá brezdvomno učinkovala. V drugem delu se obrača besedilo na Marijo, „gospo zmage“, „morsko zvezdo“, „žalostno Mater“, „pribeglišče grešnikov“, „pomoč kristjanov“. Gollerjevi in Dieboldovo pesem toplo priporočamo.
- Emil Hochreiter: **Kriegslieder** (Bojne pesmi) 1914–1915. Op. 39–41 za en glas s klavirjem. Založil Otto Maass na Dunaju, VI. Mariahilferstraße 91. Prodaja tudi Kat. Bukvarno v Ljubljani. Cena 3 K. — Hochreiterjeve pesmi, čeprav s samo nemškim besedilom, najtopleje priporočamo vsem prijateljem plemenite glasbe. Skladbe so naravnost imenitne, nekatere bolj lahke, druge tudi zelo težke; vse pa izredno lepe. V njih imamo najlepšo priliko zasledovati zlasti moderno glasbeno strujo, pa tudi sploh se glasbeno izobraževati in izpopolnjevati. Pesmi so odmev sedanjega vojnega časa, zato primerne za izvajanje v kakih event. sedanjih prireditvah; ostanejo pa tudi še po končani vojsk trajnega pomena in nezmanjšane vrednosti. **St. Premrl.**

Razne reči.

7. jan. 1915, na praznik sv. Treh Kraljev, se je izvršila slovesna posvetitev kranjske dežele presv. Srcu Jezusovemu. V Ljubljani je imel ob tej priliki prevz. g. knez in škof dr. Anton Bonaventura Jeglič v stolnici nemški in slovenski nagovor in slovesno sv. mašo, ki so se je udeležile skoro vse civilne oblasti z g. deželnim predsednikom baronom Schwarzom in g. deželnim glavarjem dr. Šusteršičem na čelu. Pri sv. maši se je izvajala Perosijeva Missa pontificalis II. za alt, tenor in bas, orgle in orkester; krasno mašo je instrumentiral glasbenik Painich iz Trsta. Cela slovesnost je bila zelo lepa in vspodbudna.

Orglarska šola v Ljubljani je prepustila eno sobo svojih šolskih prostorov oddelku vojakov-črnovojnikov, ki so od 11. decembra 1914 dalje nastanjeni v Alojzijevišču.

Pri božičnici, ki so jo na sv. večer priredili ljubljanski gg. bogoslovci v semenišču, sta se poleg raznih godbenih komadov deloma za violine, klarinete in flavte, deloma za tamburice, izvajali dve pevski skladbi: Hochreiterjeva božična „Zvezde jasne“, od g. Ferjančiča prirejena za moški zbor, harmonij in dve violini, ter Ant. Foersterjeva Ave Maria, op. 107. Izvajanje je bilo zelo točno in dostojno.

16. dec. 1914 je umrl v Zagrebu prvak in nestor hrvatskih glasbenikov, Iv. pl Zajc. Njegove zasluge za probudo hrvatske narodne kakor tudi umetne glasbe so izredno velike. Bil je zelo nadarjen in plodovit skladatelj. Zlagal je zборе, samospeve, opere itd. itd. V svoji mnogostranosti se tudi cerkveni glasbi ni izognil. Zložil je okrog 120 cerkvenih skladb. Med njegovimi skladbami duhovne vsebine zavzema

eno prvih mest „Stabat Mater“ za soli, mešani zbor in orkester, istotako dva psalma. Slava velikemu slovanskemu glasbeniku! R. I. P.

9. januarja je preminul v Trstu virtuoz na klavirju gosp. Ant. Foerster, sin gosp. glasbenega ravnatelja v p. in skladatelja Antona Foersterja. Pokojni gospod Foerster je pred leti deloval na slavnoznanem konservatoriju Stera v Berlinu in potem kot profesor klavirja v Čikagu v Ameriki. Vsled neumorne pridnosti in napornega delovanja si je nakopal težko živčno bolezen, vsled katere se je že pred poldrugim letom vrnil v Evropo iskat zdravja. Zadnji čas je bival v Trstu. — Pokojnik je bil kot pianist umetnik prve vrste, ki je na svojih umetniških potovanjih v Evropi kakor tudi v Ameriki žel obilo hvale in priznanja. Naš list močno obžaluje veliko izgubo, ki je zadela glasbeni svet s tako zgodnjo smrtjo pianista Foersterja; saj je dosegel komaj 48 let. Velespoštovanim roditeljem in sorodnikom pokojnega, zlasti gospodu ravnatelju Ant. Foersterju naše najiskrenejše sožalje!

Pojasnilo glede sprejemanja učencev v orglarsko šolo.

Ker se semtertje oglašajo za sprejem v orglarsko šolo tudi dekleta, izjavljamo tem potom enkrat za vselej, da po sedanjih pravilih naše orglarske šole deklet ne moremo sprejemati. Sprejemajo se le glasbeno nadarjeni, zdravi in moralno nepokvarjeni katoliški mladeniči, od 15. leta dalje (mlajši le v izrednih slučajih) in sicer predvsem iz ljubljanske, potem pa tudi iz drugih sosednih škofij. In tudi ti samo ob pričetku šolskega leta, nikdar pa ne med šolskim letom. **Vodstvo orglarske šole.**

Naše priloge.

V današnji prilogi prinašamo prvo polovico Ant. Foersterjeve jako izrazite skladbe „Molitev med bitko“ za moški zbor. Tudi Foersterja je vojska vzbudila k skladanju. Skladba se mu je zelo posrečila. Lep, ponekod liričen, splošno pa bolj dramatičen tekst osvetljuje Foersterjeva skladba v prav markantnih potezah. Zanimiva je že koncepcija skladbe kot taka, prav posebno še njena harmonična plat, ki je na več mestih zelo moderna. — V prihodnji številki bo skladba dotiskana. Po kratki, nekoliko variirani ponovitvi začetnega dela preide skladba v živahen fugato in konča z veličastnim homofonnim, v drugem basu figuriranim stavkom. Pozneje bodo izšli tudi posebni odtisi te za sedanjí vojni čas primerne skladbe. Da bo mogoče natisniti zadostno število partitur in glasov (1. in 2. tenor, 1. in 2. bas), naj se interesentje že sedaj javijo in sicer kar gosp. skladatelju samemu (Ljubljana, Rimska cesta 12).

S. P.

Orglarski mojster Ivan Milavec umrl.

Ob sklepu današnjega lista nam je došla prav žalostna novica, da je 18. t. m. opol štirih ponoči po težki operaciji slepiča umrl naš izvrstni orglarski mojster Ivan Milavec. Kot strela z jasnega neba nas je zadela ta zares pretresljiva vest. Zakaj z gosp. Milavcem smo veliko, veliko izgubili za naše domače orglarstvo in za našo cerkveno glasbo. Kako se je pokojni mojster Milavec v zadnjih letih v svoji stroki čudovito izpopolnjeval, kako očitvidno napredoval od dela do dela! Zadnje orgle, morda res najboljše svoje delo je postavil koncem leta 1914 v Žireh, kjer je bil pri blagoslovljenju četrto adventno nedeljo tudi še sam zraven. Sedaj je imel v delu tri nove orgle: za Radeče pri Zidanem mostu, za sv. Katarino in za Dovje. Ni mu bilo dano jih dovršiti. — Postavil pa je vsega skupaj 37 orgel, največ po Kranjskem, nekaj tudi po Hrvaškem in na istrskih otokih.

Pokojni Milavec je bil vrl krščanski mož in vseskoz blaga duša.
Počivaj v miru, nepozabni mojster! **Urednik.**

Starejši letniki „Cerkvenega Glasbenika“ na prodaj.

„Cerkveni Glasbenik“ od l. 1880—89 à 1 K.

„Cerkveni Glasbenik“ od l. 1890—1900 à 2 K.

„Cerkveni Glasbenik“ od l. 1901 dalje à 3 K. (Ti letniki žal niso več vsi popolni; nepopolne damo seveda ceneje).

Upravništvo „Cerkvenega Glasbenika“.

P. n. naročnikom „Cerkvenega Glasbenika“.

Zadnji čas je upravništvo terjalo mnoge naročnike, zlasti častite župne urade, ki naročnine že več let niso poravnali.

Prosimo, da dotičniki store kmalu svojo dolžnost. Če pa bi bil ta ali oni morda pomotoma terjan, prosimo blagohotnega pojasnila.

Tiste gg. župnike, ki menijo, da je naročnina za „Cerkveni Glasbenik“ poravnana že s prispevkom za orglarsko šolo, ki se vsako leto pošilja knezo-škof. ordinariatu, tem potom vljudno opozarjamo, da je treba za „Cerkveni Glasbenik“ plačati posebej.

Današnjemu listu je pridejana l. šte. prilog.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl.**
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.